

Vlaams
Parlement

vergadering **C283**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid

van 19 mei 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Bart Tommelein aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over duurzame visserij en het onderzoek naar het gebruik van combituig – 3303 (2020-2021)	3
VRAAG OM UITLEG van Bart Tommelein aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de interesse van de Vlaamse visserijsector in de Noorse wateren – 3304 (2020-2021)	5
VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de omzetresultaten en verduurzamingsinspanningen van de tuinbouwcoöperaties – 3422 (2020-2021)	7
VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de labeling van producten van landbouwbedrijven in de omschakeling naar bioteelt – 3423 (2020-2021)	12

VRAAG OM UITLEG van Bart Tommelein aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over duurzame visserij en het onderzoek naar het gebruik van combituig – 3303 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Minister, een duurzame visserijsector creëren, is een van de grootste uitdagingen in het visserijbeleid. Innovatie in de sector is daarom van cruciaal belang.

In de vorige legislatuur voorzag de Vlaamse Regering daarom meer dan 700.000 euro voor onderzoek naar duurzame netten, het zogenaamde combituig. Het gaat om een techniek waarbij ongewenste vissen uit de netten kunnen ontsnappen of waarbij zelfs vermeden kan worden dat ze erin belanden. Kortom, bijvangsten zouden op deze innovatieve manier zoveel mogelijk vermeden kunnen worden.

Het leek alvast een ideaal en innovatief antwoord op de invoering van de aanlandplicht in 2019, die een grote uitdaging vormde voor onze sector aangezien deze voornamelijk een gemengde boomkorvisserij beoefent. De projectpartners, het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) en de Rederscentrale, tekenden daarom drie trajecten uit in nauwe samenwerking met de sector.

Ik heb voor u de volgende vragen, minister.

Wat is de stand van zaken van dit veelbelovend onderzoeksproject?

Welke stappen werden reeds genomen en welke resultaten werden er al geboekt?

Kunnen bepaalde resultaten al in de praktijk worden geïmplementeerd?

Welke knelpunten ondervindt men in het onderzoekstraject?

Hoe is de sector momenteel betrokken in het traject en wat zijn de reacties?

Welke verdere planning wordt toegepast voor het project?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega Tommelein, voor uw frisse visvraag. Ik vind het ook goed dat we de commissie daar eens mee beginnen. Het project Combituig is in volle uitrol en loopt eind 2021 af. De laatste onderzoeksreis is gepland voor later dit jaar en er is ook gestart met de opmaak van het eindrapport.

Een hele reeks innovatieve technieken werd getest tijdens een aantal zeereizen, zowel aan boord van de onderzoekvaartuigen Belgica en Simon Stevin als aan boord van commerciële vissersvaartuigen. De meest experimentele technieken werden ook in het labo getest. Het gaat daarbij onder andere om een optimalisatie inzake locatie en maaswijdte van het 'benthos release panel' – dus een mogelijkheid om organismen die leven op de zeebodem nog beter uit de netten te laten wegglijden. Ook werd onderzocht welk effect 'whirlspoilors', die extra turbulentie creëren en schrik-elementen, op demersale visserij en bodemberoering hebben. Er werd ook voorbereidend onderzoek gedaan naar het gebruik van waterjets, laser- en LED-licht. De wetenschappers van het ILVO volgen ook de internationale ontwikkelingen op via actieve deelname aan de ICES-werkgroep (International Council for the Exploration of the Sea) voor visserijtechnologie en ze houden nauw

contact met de Nederlandse sector, die met dezelfde uitdagingen geconfronteerd wordt.

De toepassingen die het best aansluiten bij de al gerealiseerde netaanpassingen en die op vraag van de sector worden getest, zoals het geoptimaliseerde 'benthos release panel' en het gebruik van grotere maaswijdtes op bepaalde visgronden, zullen ingang vinden als ze een verbetering betekenen. De innovaties die gebruik maken van licht moeten nog verder ontwikkeld worden vooraleer ze commercieel toegepast kunnen worden. Er is interesse in de waterjets maar ook hier is er verder onderzoek nodig.

De voornaamste knelpunten zijn terug te brengen tot het feit dat technisch visserijonderzoek op zee moet gebeuren. En dus zijn er heel wat factoren die een invloed hebben op de omstandigheden, zoals de beschikbare scheepstijd, het weer, het vangen van de doelsoorten, de veiligheid enzovoort.

Daarnaast heeft corona de zaken ook wat bemoeilijkt, zowel wat de communicatie met de sector als wat het uitvoeren van experimenten op zee betreft.

Onder de koepel van de Kenniskring Innoverend Vissen informeerden en stimuleerden het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek en de Redercentrale de brede visserijsector om mee te denken en samen te werken in dit project. Dit gebeurde via mailings, workshops, een maandelijkse bijdrage aan het infoblad van de Rederscentrale, het meegaan aan boord van de onderzoekvaartuigen en vele persoonlijke contacten. Dit alles verhoogt de interesse, de ondersteuning voor reder en bemanning werd dan ook als positief ervaren.

Via de Kenniskring Innoverend Vissen zullen de informatie en het eindrapport ter beschikking worden gesteld van de sector. Het is belangrijk om reders en vissers daarover te informeren, maar ook om verder open te staan voor waardevolle ideeën uit de sector voor aanpassingen aan het vistuig en daarbij de nodige wetenschappelijke ondersteuning te bieden.

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Uiteraard blijft die zoektocht naar selectieve vangstechnieken een van de belangrijkste uitdagingen voor de visserij. We zetten daar sterk op in, vooral dan op netten die leiden tot een meer selectieve visvangst.

Ik heb nog een concrete vraag over het combituig, namelijk wanneer precies het finale onderzoeksrapport wordt verwacht. Ik veronderstel dat dit geen eindpunt is. Met andere woorden, komt daar nog een vervolgtraject?

En nu we toch in de categorie van innovatie en verduurzaming van de visserij terechtgekomen zijn, wil ik graag nog even polsen naar de stand van zaken met betrekking tot de opstart van het Ondersteuningsfonds voor visserij in transitie (OVIS). Ik heb daar enkele weken geleden een vraag om uitleg over gesteld en toen gaf u aan dat het in de startblokken stond. Is er al een start genomen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Tommelein, het project loopt tot het einde van dit jaar. Er zal zeker ook verder onderzoek nodig zijn naar de technieken. Daar komt dus sowieso nog een vervolg op.

Wat de timing betreft, verwachten we het rapport kort na afloop van het project eind dit jaar. Een vervolg zal bekeken worden en uiteraard zullen we ook via het

nieuwe visserijfonds vissers financieel stimuleren. Het heeft weinig zin om onderzoek te doen wanneer men daar vervolgens niets mee aanvangt.

Wat uw favoriete item OVIS betreft, zijn er een aantal bijkomende vragen over de aanmelding bij de Europese Commissie. We zullen die vragen eerstdaags beantwoorden. Dit is dus een 'work in progress'.

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Het is altijd goed om te weten dat de minister zelf weet wat de favoriete onderwerpen zijn van de parlementsleden die de vragen stellen. Minister, ik dank u voor uw antwoorden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Tommelein aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de interesse van de Vlaamse visserijsector in de Noorse wateren – 3304 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Vanaf 1 november 2020 is het voor Vlaamse vissers opnieuw mogelijk om te gaan vissen in de Noorse wateren ten zuiden van 62° noorderbreedte. Het Noors visserijbeleid is vrij gelijkaardig aan het Europees visserijbeleid, maar verschilt weliswaar op een aantal punten.

Zo verwacht het Noorse Directoraat van Visserij dat elke reder bekend is met de Noorse wet- en regelgeving alvorens een visreis wordt ondernomen binnen de Noorse zone. Daarnaast is de reder verplicht om de relevante Noorse wetgeving aan boord te hebben.

Om de reders te ondersteunen om aan deze vereisten te voldoen, heeft de Dienst Visserij alle praktische en wettelijk relevante informatie verzameld en sinds november vorig jaar beschikbaar gesteld op zijn website.

Om toegang te krijgen tot de Noorse wateren voor demersale visserij is het voor een vaartuig met een brutotonnage groter dan 200 GT (gross tonnage) bovendien ook verplicht om over een licentie te beschikken en deze aan boord te houden. De Dienst Visserij beschikt over een lijst met reders die toelating hebben om te vissen in de Noorse zone. Voor vaartuigen met een brutotonnage kleiner of gelijk aan 200 GT is er geen licentie vereist, maar volstaat het om de Noorse autoriteiten te verwittigen voor men aan de visreis begint.

De mogelijkheden om opnieuw in Noorse wateren te gaan vissen, zijn ondertussen zes maanden van kracht.

Minister, hoe groot is, zes maanden na de invoering van de mogelijkheid, de activiteit van de Vlaamse visserijsector in de Noorse wateren?

Welke opportuniteiten bieden de Noorse wateren voor onze visserijsector? Welke moeilijkheden ondervinden wij om in de Noorse wateren te gaan vissen? Hoe wordt het flankerend ondersteunend beleid van de dienst Visserij ervaren door de visserijsector?

Welke bijkomende inspanningen en acties staan gepland om de Noorse wateren bij de Vlaamse visserijsector te activeren?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Tommelein, de Noorse campagne kon pas van start gaan nadat tussen de Europese Unie en Noorwegen de nodige afspraken over de total allowable catch (TAC) en de quota werden gemaakt. De Noorse zone werd pas op 16 maart 2021 effectief opengesteld voor buitenlandse vaartuigen.

Collega's, naar aanleiding van een rondvraag in samenwerking met de Rederscentrale hebben een aantal geïnteresseerde reders zich aangemeld voor een testreis naar de Noorse zone. Aangezien sinds 2010 geen enkel Belgisch vissersvaartuig naar die Noorse zone is gegaan, hebben de meeste schippers geen ervaring met de visserij in die zone en ook niet met de bijhorende administratie. Daarom werd er geopteerd voor een testreis. Mijn administratie heeft ingestaan voor de intensieve begeleiding van de eerste visreis naar de Noorse zone. Daar ben ik eigenlijk wel trots op. Ik was graag zelf meegegaan, maar de agenda liet dat niet toe. Ik was trouwens niet uitgenodigd en ik weet ook niet of ik wel zeebenen heb.

Maar, collega Tommelein en andere collega's, u hoort mij al komen. Op 19 april vertrok het eerste vaartuig naar de Noorse zone. Ik ben dus eigenlijk wel blij dat u die vraag stelt. Het vaartuig is vijf visdagen actief geweest in die Noorse zone en heeft ook een en ander gevangen. De vangsten waren voornamelijk een mix van rondvissoorten zoals kabeljauw, koolvis en ook een beetje leng en zeeduivel. Zeer belangrijk is dat de bemanning bijzonder tevreden was over de visserijmogelijkheid.

Op dit ogenblik zijn de voorbereidingen bezig om een tweede testvaartuig te begeleiden. De bedoeling is om tegen de zomermaanden een goed zicht te krijgen op de vangstmogelijkheden zodat een duurzame visserij met goed beheer van de visstocks kan worden uitgebouwd in die Noorse zone. Een crisis kan dus ook aanleiding geven tot zoektochten naar creatieve nieuwe oplossingen.

We weten nu al dat die Noorse zone mogelijkheden biedt voor vissersvaartuigen die alternatieven zoeken voor de tongvisserij. In de Noorse wateren is schol de doelsoort van onze Belgische vissersvaartuigen. Maar er zijn ook een aantal bijvangstsoorten zoals tongschar, heilbot, leng, kabeljauw en heek die zorgen voor een rendabele visserij.

De beslissing van de Noorse autoriteiten om sinds 2020 in de periode van 1 juli tot en met 31 december een drietal omvangrijke gebieden te sluiten om kabeljauw te herstellen, maakt dat het voor boomkorvaartuigen geen rendabele optie meer is om in die periode in de Noorse zone visserijactiviteiten te ontplooiën.

Ons departement zorgt voor een individuele begeleiding van reder en schipper tijdens de zeereis naar de Noorse zone. Het departement onderhoudt ook contacten met de Noorse autoriteiten en met de Rederscentrale. Voor mij is het echt van belang dat we de sector heel nauw betrekken bij dit project en dat de sector tevreden is over onze begeleiding. We moeten nieuwe opportuniteiten onderzoeken.

De Noorse campagne voor 2021 is dus vooral een test met enkele intensief begeleide vaartuigen die ons veel leert over de vangstmogelijkheden. Ik verwacht dat de campagne na 1 juli zal stilvallen, omdat Noorwegen dan opnieuw een aantal gebieden zal sluiten die voor ons interessant zijn. De opgedane ervaring zal ons helpen om volgend jaar op grotere schaal de Noorse campagne op te zetten in overleg met onze vissers en reders. Ik dank u.

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Ik wilde nog bijkomend cijfers vragen, maar ik denk dat de tijdspanne te kort is om al relevante cijfergegevens te poneren. Het is belangrijk dat de Vlaamse overheid zijn best heeft gedaan om de vissers zo goed mogelijk te begeleiden. Als ik hoor welke vissoorten u opsomt, stellen we samen vast dat er sowieso opportuniteiten zitten in de uitbreidingsmogelijkheid naar Noorse wateren. Dat is uiteraard goed nieuws. Het is een welgekomen extra mogelijkheid om de gevolgen van de brexit te onder-
vangen.

Ik had graag van de gelegenheid gebruik gemaakt – ik ga weer eens stout zijn – om bij u te polsen naar de stand van zaken van de activiteiten van onze vissers in de Britse wateren. Stellen er zich nog bijkomende problemen of moeilijkheden? Is er ondertussen meer perspectief op een duurzame regeling?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Tommelein, bedankt voor de aanvullende vragen. Het is voor ons van belang om opnieuw ervaring op te doen om dat later breder uit te rollen, met aandacht voor een goed beheer van onze bestanden, zoals ik al zei.

Wat de Britse wateren betreft, zijn er nog altijd een zestal vaartuigen die geen toegang hebben tot die 6-12 mijlszone. Wij hebben bijkomende gegevens aangeleverd aan de EU. Er wordt verder onderhandeld en er is een voorlopige regeling die geldt tot 31 juli. Ik heb gisteren nog een uitgebreid overleg gehad met de Europese commissaris om de stand op te maken over de brexit. De commissaris had acht landen uitgenodigd en gevraagd wat onze positie was. Wij hebben gevraagd om samen stand te houden en samen stelling in te nemen en we hebben hem vertrouwen gegeven om de onderhandelingen verder te zetten. Het is wel dringend dat de vissers perspectief krijgen, ook na 31 juli. Met die kwartaalschijfjes kunnen we voorlopig vooruit maar dat is geen goede manier om verder te werken.

De voorzitter: Minister, wij hebben op 9 juni in deze commissie een moment voorzien rond de brexit. Misschien is het goed om dan op deze thematiek in te gaan.

De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Minister, dank u voor uw betoog. Eens te meer stel ik vast dat wij op dezelfde golflengte zitten en dat we dezelfde bezorgdheden delen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de omzetresultaten en verduurzamingsinspanningen van de tuinbouwcoöperaties – 3422 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Ik wil even inpijken op het jaarverslag 2020 van het Verbond van de Belgische Tuinbouwcoöperaties (VBT). Daarin staan heel wat hoopgevendende cijfers te lezen over de omzet van groenten en fruit. 2020 is zelfs een absoluut recordjaar met een omzet van meer dan 1 miljard euro. De sector mag zichzelf op de borst kloppen want dat toont aan dat hij bestand is tegen de zware uitdagingen van de extreem fluctuerende marktomstandigheden in het

voorbij coronajaar. Het is natuurlijk ook goed nieuws voor de leden, namelijk de boeren.

Een blik op de cijfers leert dat de aanvoer bij de producentenorganisaties in de groente- en fruitsector vorig jaar lichtjes afnam in vergelijking met de historisch hoge aanvoer in 2019. Uiteraard zijn er wat verschillen te noteren tussen groenten- en fruitsoorten. Zo was er een stijging van 15 procent in de aanvoer van tomaten en werd een sterke daling van het volume appels genoteerd omdat de oogst zwaar getroffen was door late nachtvorst. Ook aardbeien werden in 2020 tot 6 procent minder aangevoerd.

Beter nieuws is er inzake de prijsvorming. Ondanks de ongeveer gelijke aanvoer steeg de omzet van groenten en fruit dankzij betere prijzen met 9 procent of bijna 100 miljoen euro in vergelijking met 2019, en zelfs met 25 procent in vergelijking met zeven jaar geleden. Het aandeel van groenten in de omzet bedroeg 63,5 procent en dat van fruit 36,5 procent. Voor beide groepen is er in vijf jaar tijd een stijging van meer dan 15 procent.

Dat is goed nieuws, maar dat maakt de uitdaging van de coöperaties er niet kleiner op in de toekomst. Zo zijn er de Green Deal en het 'Farm to Fork'-programma van de EU evenals de duurzaamheidsdoelstellingen van de Verenigde Naties, waar de coöperaties opportuniteiten zien en actief op inspelen met een vernieuwd duurzaamheidsproject 'Responsibly Fresh, Goodness by nature'.

In het jaarverslag erkent het VBT dat de sector wordt uitgedaagd, meer bepaald door fytosanitaire en ecologische uitdagingen, want het verwijst naar de Europese Commissie die tegen 2030 het gebruik en de risico's van chemische pesticiden en de verliezen aan nutriënten met 50 procent, en het meststofgebruik met 20 procent wil terugdringen.

Minister, welke conclusies trekt u uit het jaarverslag van het Verbond van Belgische Tuinbouwcoöperaties? Op welke manier zult u de verduurzamingsinspanningen van de coöperaties ondersteunen van het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB)? Welke rol ziet u in dit kader weggelegd voor innovatie?

Coöperaties bieden een meerwaarde voor de producent, maar bevatten in hun lidmaatschapsbepalingen vaak ook beperkingen om zelf producten af te zetten via de korte keten. Hoe ziet u de rol van de coöperaties evolueren met het oog op de verdere goede uitbouw van de korte keten en bij uitbreiding de mogelijkheden voor de boeren om leefbare businessmodellen op maat uit te bouwen?

Elke coöperatie heeft haar eigen regels rond het al of niet combineren van korte-ketenverkoop met afzet aan de coöperatie. Zult u deze kwestie van de rechtstreekse verkoop van producent aan consument, naast het leveren aan de coöperaties, onderwerp van gesprek maken met de coöperaties met het oog op een uniforme regeling voor de Vlaamsen boeren en tuinders?

De voorzitter: Minister Hilde Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Talpe, dank voor uw interessante vraag om uitleg. Het jaarverslag van het Verbond van Belgische Tuinbouwcoöperaties illustreert zeer goed dat onze groente- en fruitcoöperaties sterkhouders zijn, ook in deze woelige covidtijden. Hoewel het aantal coöperanten afneemt in lijn met de algemene afnemende trend van het aantal landbouwbedrijven, neemt de gezamenlijke omzet verder toe. De groente- en fruitsector zorgt niet alleen voor veilige en gezonde voedingsstoffen op ons bord, maar ook voor tewerkstelling en economische groei.

Het jaarverslag geeft inzicht in de verwezenlijkingen en uitdagingen van 2020. 2020 was al bij al een goed jaar voor onze groente- en fruitproducenten. Qua

productvolume was 2020 niet buitengewoon. Zo steeg de aanvoer niet in vergelijking met de historisch hoge aanvoer in 2019, maar de omzet steeg dankzij betere prijzen met 9 procent in vergelijking met 2019. In zeven jaar tijd steeg de omzet van de coöperaties met meer dan 25 procent, een heel mooie prestatie.

In tegenstelling tot andere producten bleven we in 2020 allemaal groenten en fruit kopen. Alhoewel de horeca grotendeels wegviel in 2020, wat een heel grote impact had op sommige producten, bleef het totaal afgezette volume min of meer op peil. Meer zelfs, de consument legde nog meer de link tussen groenten en fruit en gezondheid. Dit sluit trouwens goed aan bij de doelstellingen van het Internationaal Jaar van groenten en fruit dat de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties (FAO) heeft uitgeroepen voor 2021.

Ten tweede tonen deze cijfers het belang van producentenorganisaties om marktschommelingen op te vangen. Een van de belangrijkste taken van een producentenorganisatie is de afzet organiseren, zodat telers hun producten kunnen verkopen aan een juiste prijs. De coöperaties hebben in deze crisis hun weerbaarheid getoond en bewezen dat ze dankzij een gestroomlijnd aanbod snel en efficiënt kunnen handelen. In 2020 hebben producenten en hun producentenorganisaties extra inspanningen en kosten gemaakt om hun personeel op een veilige manier aan het werk te zetten, terwijl de effectieve productiviteit daalde. Toch zijn ze erin geslaagd om te zorgen voor voldoende kwalitatief hoogstaande producten in de winkelrekken en dat met blijvende aandacht voor duurzaamheid.

Dan is er uw tweede vraag. Een coöperatie in de landbouwsector is per definitie een optelsom van allemaal individuele leden, die ieder op het eigen bedrijf duurzaamheidsinspanningen leveren. Die inspanningen vloeien voort uit wettelijke verplichtingen of ze kunnen bovenwettelijk zijn. Via de instrumenten die we kennen, onder andere het GLB, worden ze ondersteund. Dat gaat dan over een basisbetaling of investeringssteun.

Maar er is meer: coöperaties zijn een actieve katalysator in het verduurzamen. Via de GMO-steun (gemeenschappelijke marktordening) kunnen bovenwettelijke eisen naar duurzaamheid ook ondersteund worden.

Ik geloof absoluut in innovatieve oplossingen voor specifieke problemen. Die oplossingen kunnen technologisch of zelfs hoogtechnologisch zijn. Iedereen die al eens een modern tuinbouwbedrijf bezocht, zal dat beamen. Maar er zijn ook nog andere vormen van innovatie, bijvoorbeeld nieuwe of aangepaste variëteiten, innovatie op het vlak van verwerking, marketing, distributie, enzovoort.

We hebben onze goede concurrentiepositie in een sterk competitieve markt te danken aan alle inspanningen die we leveren en we zullen dat blijven aanmoedigen en ondersteunen.

De coöperaties zijn mee een driver voor onderzoek. Een mooi voorbeeld van hoe de coöperaties innovatie aanzwengelen, is bijvoorbeeld de app Care4Growing. Iedereen heeft de mond vol van digitalisering. Door de hand aan de ploeg te slaan hebben een aantal coöperaties een referentie in de markt gezet waarop verder kan worden gebouwd en waardoor de telers klaargestoomd worden voor deze uitdaging in de teeltomgeving.

Coöperaties zijn per definitie de tegenpool van de rechtstreekse verkoop op de boerderij, maar daarom nog niet de tegenpool van de korte keten. Ook zij hebben hier een rol in te spelen door bijvoorbeeld een snelle verkoop, efficiënt transport en contractverkoop waarbij het product van de teler rechtstreeks aan de klant geleverd wordt.

De geldende regels in de groente- en fruitsector, die werden vastgelegd op Europees en aansluitend op Vlaams niveau, bepalen dat leden van producentenorganisaties verplicht zijn de totaliteit van de productie af te zetten via die producentenorganisatie. Dit is ook bekend als de leveringsplicht. Hier bestaat wel een uitzondering op en dat is de rechtstreekse verkoop aan consumenten voor persoonlijk gebruik. Dat betekent dat telers 25 procent van hun producten op die manier mogen verkopen. Mevrouw Talpe, dat betekent dus ook dat er redelijk wat ruimte is voor korteketeninitiatieven zoals hoeveverkoop, verkoop via automaten, boerenmarkten, enzovoort.

Dan is er uw laatste vraag. De huidige wetgeving en de statuten van de coöperaties laten wat mij betreft voldoende ruimte aan de telers om hun producten rechtstreeks aan de consumenten te verkopen.

Ik vind het niet verstandig om als overheid tussen te komen in de interne regels van de coöperaties. Iedereen is vrij om zich aan te sluiten bij een coöperatie. Er zijn bepaalde lusten en lasten verbonden aan zo'n lidmaatschap. Die bespreekt men onderling. Waar we binnen de controle van de GMO-steun wel over waken, is dat er voldoende communicatie over de rechten en plichten voorzien wordt binnen de veilingen.

Beperkingen die coöperaties in hun reglementen opnemen op het vlak van alternatieve afzet hebben ook hun redenen. De sterkte van een coöperatie is de concentratie van het aanbod, om op die manier als leden niet individueel uit elkaar gespeeld te worden, bijvoorbeeld op het vlak van prijzen. Als leden zonder beperkingen zelf beginnen te verkopen buiten de coöperatie om, dan treedt men als het ware in competitie met zichzelf. Dat kan uiteraard niet de bedoeling zijn. Dat is de reden waarom er ruimte is, maar dat die ruimte ook op een bepaalde wijze beperkt wordt.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Dank u wel, minister. Dat jaarverslag is belangrijk. We moeten dat goed analyseren om te kijken wat we er kunnen uit leren. In elk geval zien we dat de cijfers toch wel hoopgevend zijn. Zoals u net ook in het begin van uw uiteenzetting zei, tonen ze aan hoe veerkrachtig de sector is. Dat geeft ook hoop naar anderen toe. Het was de voorbije periode niet allemaal kommer en kwel. Ik ben ook blij te horen dat ze een beroep kunnen doen op ondersteuning.

Misschien ga ik nog even wat dieper in op de veilingen. Van daaruit krijg ik heel af en toe het signaal dat er heel wat aandacht is voor de structuur, maar weinig voor de individuele boer. Ik denk dat het heel belangrijk is dat er een goed overleg is tussen de leden en dat er aandacht is voor de communicatie om uit te leggen wat ze precies doen, op welke manier dat gebeurt en wat het belang is van de individuele toeleverancier.

We hadden het ook over de korte keten en de coöperaties. De coöperaties kunnen dus opleggen dat hun leden maar een bepaald aandeel mogen afzetten via de korte keten. Daarnet had u het over 25 procent dat sowieso vrij, via de korte keten mag worden verkocht. Als ik het goed begrijp, kunnen er dus nog extra beperkingen worden opgelegd via de coöperaties zelf. Ik denk dat we toch eventjes met de coöperaties zelf moeten bekijken hoe we daarmee omgaan, zodat men daadwerkelijk de combinatie kan maken van het klassieke groente- en fruitgebeuren en die afzetkanalen van de korte keten, om op die manier te komen tot leefbare businessmodellen op maat.

Tot slot, ik zag een opmerkelijke passage in het jaarverslag. Ik kom dan terug op wat ik in mijn initiële vraag zei over die fytosanitaire uitdagingen. Daarin wordt gesteld dat ze toch wel wat opportuniteiten zien in gentechnologie. Ze hopen ook

op een soepelere aanpak van de Europese Commissie. Ik wou dus ook even polsen of u ook inspanningen wilt doen om die versoepelingen inzake ggo's te stimuleren, op Europees vlak dan, uiteraard.

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): De cijfers die hier voorliggen, zijn zeer mooi. Die coöperaties kunnen ervoor zorgen dat landbouwers meer macht krijgen, dat ze op die manier toch hun inkomen beter kunnen stabiliseren. Zelfs met een uitdaging zoals corona blijkt nu toch uit de resultaten dat zij deze omstandigheden aankunnen, dat zij de crisis aankunnen. Er waren extreme omstandigheden in 2020, maar toch is het een absoluut recordjaar. Volgens onze fractie zijn er op dit vlak dus nog wel kansen.

Minister, u gaf eerder aan dat in het kader van het nieuwe GLB momenteel nog wordt onderzocht welke maatregelen kunnen worden ontwikkeld om de toetreding tot die Vlaamse landbouwcoöperaties in de toekomst te ondersteunen voor individuele landbouwers. Ik vroeg me dus af of er op dat vlak al een nieuwe stand van zaken te geven is, en of er concrete pistes zijn die worden besproken.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Collega, dank u wel voor de vraag. Minister, dank u wel voor het antwoord. Het is zeer terecht dat we het coöperatieve model in de land- en tuinbouwsector hier in de kijker zetten en duidelijk aandacht hebben voor de kracht en de mogelijkheden die dat met zich meebrengt. In die zin ben ik dus zeker ook geïnteresseerd in de mogelijkheden die vanuit het beleid kunnen worden aangereikt om de leden van zulke coöperatieven te versterken om hun verhaal waar te maken in een coöperatie. We moeten er immers bij stilstaan dat de coöperatie eigenlijk wordt gevormd door de land- en tuinbouwers zelf. Ik vind het dan ook cruciaal dat we hen ondersteunen om dat waar te maken. We mogen natuurlijk wel geen extra regels opleggen waaraan coöperatieven dan zouden moeten voldoen. Dat zou net de flexibiliteit en de ruimte van land- en tuinbouwers om zich te verenigen, extra gaan beperken of sturen, terwijl de kracht ervan net is dat de leden dat samen kunnen waarmaken. Hen ondersteunen om dat te kunnen waarmaken, is echter zeker wel een belangrijk element.

Ik moet ook vaststellen dat zelfs dat verhaal van de korte keten en de mogelijkheden, het dichterbij de burger brengen van land- en tuinbouwers via de coöperatie, eigenlijk op heel mooie, innovatieve wijzen worden waargemaakt. Bijvoorbeeld op de veiling hier in Hoogstraten wordt het verhaal van de tuinder meegegeven op het bakje geplukte aardbeien. Je kan dat verhaal van de tuinder dus eigenlijk aan de keukentafel bekijken. Dat is een heel mooi element.

Minister, ik heb één bijkomende vraag. We moeten vaststellen dat er in coronatijden inderdaad meer aandacht is voor groenten en fruit, voor gezondheid. U gaf dat ook aan. We zien dat ook aan de omzet: daar worden sterke cijfers opgetekend. Er wordt ook aangegeven dat in coronatijden onze retailers veel meer aandacht hadden voor de lokale versmarkt van groenten en fruit. Dat is dan een heel positief effect van de coronatijd, maar de bezorgdheid is of dat zich ook na corona daadwerkelijk zal doorzetten. Is er ook daarover overleg, bijvoorbeeld in het kader van het ketenoverleg? Bent u daarvan op de hoogte? Kan de overheid ook wat dat betreft iets betekenen, zodat ook in de toekomst die grotere aandacht voor die lokale versmarkt bij onze eigen retailers, onze eigen winkels behouden kan blijven?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel voor de aanvullende opmerkingen en vragen.

Collega Talpe, het is sowieso van belang dat er goed overleg is tussen de leden en het veilingbestuur – u hebt dat zelf ook gezegd. Die interne communicatie is al enkele jaren een bijzonder aandachtspunt. Vandaar ook mijn laatste opmerking om in het kader van de controle van de GMO-steun hier ook bijzondere aandacht aan te besteden. Duidelijke statuten waarover transparant gecommuniceerd wordt en raden van bestuur waar voldoende aandacht voor de bezorgdheden van de leden is, zijn absoluut essentieel. Dat hebt u ook zelf gezegd.

Wat uw opmerking over de genoomtechnieken betreft: hierover zit de Raad Landbouw volgende week samen. U weet dat ik voorstander ben van een doordachte inzet van die technieken, voor zover die kansen bieden om heel specifieke problemen aan te pakken. We volgen dat dus nauw op, ook samen met het Europese niveau.

Collega Rombouts, de aandacht voor de lokale voeding is heel belangrijk. Zoals u weet zetten we hier met het project 'Voedsel verbindt boer en burger' sterk op in. We doen dat samen met dertig partners, waaronder de retail.

Collega Joosen, we richten ons erop om in het nieuwe GLB ook verder in te zetten op samenwerking, zowel tussen de boeren onderling als tussen boeren en andere partners. Die maatregelen worden vandaag in samenspraak met de sector verder ontwikkeld.

De steun voor de coöperaties, collega Joosen, daar willen we in het kader van het nieuwe GLB sterker inzetten op samenwerking in alle vormen. U weet dat ik die coöperaties een warm hart toedraag omdat het samen-sterk-principe daar goed tot uiting komt. Het is ook mijn bedoeling om de boeren echt te stimuleren om samen coöperaties op te richten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de labeling van producten van landbouwbedrijven in de omschakeling naar bioteelt – 3423 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Groente- en fruitveiling BelOrta introduceerde recent EARTH. Dat is een nieuw concept dat de coöperatie producten in omschakeling naar bio groepeerd en vermarkt. EARTH staat voor 'Environmentally friendly, Always improving, Rooted in nature, Towards a prosperous future for people and planet, Healthy enjoyment'. Dat is dus een mondvul, maar belangrijk is wel de opportuniteit die dit label creëert voor de boeren.

Wanneer een teler de stap wil zetten naar bioteelt, moet hij of zij immers de landbouwgronden gedurende een bepaalde periode gaan omschakelen. Tijdens deze periode moet de teler vanaf dag één voldoen aan de bioregelgeving, maar mogen de producten nog niet als biologisch verkocht worden. De hogere productiekost voor groenten en fruit die op biologische wijze geteeld worden, gecombineerd met een vaak lagere verkoopprijs voor een omschakelproduct, zorgt ervoor dat omschakelen naar bio vaak een extra zware stap is voor de teler.

Dit nieuwe label kan dat leed verzachten, weliswaar op voorwaarde dat de consument mee is in het verhaal. Vandaag is het begrip 'product in omschakeling' nog vrij onbekend bij consumenten. De communicatie met de consument hierover is

ook niet zo eenvoudig. Met een label als EARTH kan hieraan gewerkt worden en dit kan de waardering voor verse groenten en fruit in omschakeling, maar ook voor de boeren die de stap durven wagen van regulier naar bio, echt vergroten.

Minister, hoe evalueert u dit initiatief EARTH? Zal ook het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM) dit signaal van BelOrta oppikken om zelf actief en breder werk te maken van communicatie- en promotiecampagnes naar de consument, zodat die ook vertrouwd wordt met het concept 'product in omschakeling'?

Wordt er nagegaan welke concrete financiële inspanning een overgang van reguliere naar bioproductie voor een landbouwer met zich meebrengt en in welke mate dit aspect hem of haar tegenhoudt om die stap te zetten?

Geeft dit initiatief ook aanleiding om verder na te denken over eventuele flankerende maatregelen die voor boeren de stap van regulier naar bio moeten faciliteren door de inkomensverliezen en extra uitgaven tijdens de omschakelingsperiode beter onder controle te houden?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega Talpe, voor de vraag. Kort en krachtig: ik evalueer dit initiatief als bijzonder positief. De actie is ook conform het Strategisch Plan Bio waarbij niet enkel de overheid, maar ook de private sector de overstap naar biologische productie ondersteunt en bewerkstelligt. Marketingtechnisch stelt VLAM vast dat 'bio in omschakeling' naar de consument tot nu toe een moeilijk verhaal is. Er zijn dus wel kansen voor een goed concept zoals EARTH.

Wat uw tweede vraag betreft, VLAM pikte dit signaal op vanuit de hele biosector en riep daarvoor onder andere de wedstrijd BIOVLAM in het leven. Uit vijftien dossiers zijn er vijf innovaties in de biosector geselecteerd die zullen dingen naar de BIOVLAM-award. De laureaat is in september gekend. VLAM zal met allesoverbio.be sowieso een consumentgerichte artikelenreeks wijden aan de genomineerden.

VLAM werkt in het algemeen altijd in overleg met de sector en de activiteiten worden ook mee onderschreven door de sector. In die zin is het aan de sectoren zelf om signalen te geven. In een breder kader dan enkel het EARTH-label is BelOrta vertegenwoordigd in de stuurgroep Groenten en Fruit, net zoals in de federatie van de veilingen, het Verbond van Belgische Tuinbouwcoöperaties (VBT) en in de stuurgroep Bio. In beide posities kan BelOrta zelf meehelpen om het beleid van VLAM richting te geven.

Wat de labels in het algemeen betreft: uit de jaarlijkse tracking van VLAM is gebleken dat labels beter zijn dan geen label, zelfs al is het label niet duidelijk. Bio in omschakeling is altijd een moeilijkheid geweest in de groei van bio. Om die reden onthaal ik dergelijke initiatieven ter ondersteuning van de groei van de biologische productie heel positief.

Wat betreft uw derde vraag: het is hier belangrijk om te weten dat het financiële aspect waar u naar verwijst slechts een deeltje van het verhaal is. Uit contacten met potentiële omschakelaars weten we dat er bij de beslissing om al dan niet om te schakelen altijd drie afwegingen terugkomen. Ten eerste is er de bedrijfssituatie. Bijvoorbeeld bedrijven die net een nieuwe stal gebouwd hebben die niet voldoet aan alle biologische productienormen hebben een moeilijkheid. Ten tweede is er de onzekerheid om de stap te zetten. Je moet veel nieuwe kennis verwerven en een nieuw netwerk opbouwen. Ten derde is er het financiële en bedrijfs-economische aspect waar u zelf naar verwijst.

We moeten dus niet alleen inzetten op dat financiële aspect, maar ook op maatregelen en acties die de boeren helpen om de eerste twee obstakels te overwinnen. Er zijn al wel heel wat stimuli om de gangbare landbouwer de kans te geven om over te schakelen naar biologische productie. Zo is er bijvoorbeeld de omschakelingssteun, die u allen wellicht kent. In 2020 hebben we 444 landbouwers biohectaresteen voor een totaal van iets meer dan een miljoen euro kunnen geven. Ook ging er 776.000 euro naar omschakelingssteun voor 257 boeren. De instrumenten worden dus wel gebruikt.

Uw laatste vraag: uiteraard geeft dit initiatief aanleiding om verder na te denken over maatregelen om de stap van gangbaar naar bio nog beter te faciliteren. Om de inkomensverliezen en extra uitgaven tijdens de omschakelingsperiode onder controle te houden, zijn er ook financiële middelen voorzien in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). Er valt een degelijk inkomen te halen uit biologische productie. Zoals ik al toelichtte, zien we wel dat de stap naar de omschakeling voor onzekerheid zorgt, zowel op het vlak van kennis, het nieuwe netwerk en de financiële impact. Veelal moet men ook andere afzetkanalen zoeken en andere inputkanalen. Als in de toekomst meer en meer afzetkanalen zowel gangbare als biologische producten afzetten, zal de afzet ook minder onzekerheden met zich meebrengen. Collega's, we gaan stapsgewijs vooruit en we proberen om de mogelijkheden die er zijn zo optimaal mogelijk te laten benutten.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Dank u wel, minister, voor het duidelijk antwoord. We zijn uiteraard ook heel positief. We zien ook dat het label een pak kansen biedt. Dat zal voor VLAM inderdaad een uitdaging zijn, maar ik hoor dat ze onder andere al bezig zijn met een award rond dit thema om de consumenten op de hoogte te brengen van het bestaan van het label, het belang en de bedoeling ervan. U verwijst naar de drie elementen die een landbouwer wat terughoudend maken om de overstap te maken naar bio, onder andere het bedrijf op zich: de vorm en de structuur. Voorts is er de onzekerheid. Het is een stap die je moet zetten, vaak een stap in het duister. Ik neem aan dat je je daar ook goed voor kunt laten begeleiden. Ook is er het financiële aspect.

U zegt dat die drie op ons pad liggen. Is dat informatie die komt van de landbouworganisaties? Hebben zij daarover een bevraging gedaan? Misschien kunt u wat duiden vanwaar die vaststelling komt over de houding van onze landbouwers tegenover dit initiatief, of beter gezegd rond deze overstap. Want het initiatief heeft uiteraard de bedoeling om een commercieel model voor die moeilijke en onzekere overgangperiode te bezorgen.

En kunt u misschien nog zeggen of dit initiatief ook meegenomen wordt in het nieuwe nationale programma ter uitvoering van het komende GLB?

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Dank u wel. Ik denk dat dit inderdaad een heel belangrijke problematiek is. In Vlaanderen is het niet zo gemakkelijk om deze overstap te maken, vooral omdat we met een zeer intensieve landbouw zitten. In andere landen, waar het wat extensiever is, is de kloof misschien wat kleiner. De stap is moeilijk voor onze landbouwers. Dat is vaak ook afhankelijk van over welke sector we spreken. In die zin vind ik het ook een interessant initiatief.

Ik heb er wel een paar vragen bij. Het is misschien spijtig dat dit label nog maar eens een extra label is, er zijn er al zoveel. Maar ook het feit dat dit label niet verwijst naar 'bio'. Ik wil een parallel trekken met Frankrijk, waar er iets is wat men 'bio demain' noemt. Bio morgen. Op de producten zelf – die dus ook in omschakeling zijn – zie je duidelijk de link naar het feit dat men evolueert naar

bio. Daar staat dan, bijvoorbeeld als het gaat over bloem: 'cette farine n'est pas encore bio', maar we zijn wel op weg naar bio. Dat vind ik wat spijtig bij EARTH. In de vraagstelling werd al aangegeven dat EARTH staat voor heel veel, maar dat het in se niet verwijst naar bio. Dat vind ik jammer. Het was beter geweest om die link wat meer te leggen, en dus ook aan te geven dat men bezig is met de omschakeling richting bio. Ik denk dat dat beter geweest zou zijn.

Tot slot heb ik ook een specifieke vraag, minister. Voor zover ik begrepen heb, kunnen alle producten van een land- of tuinbouwbedrijf dat in omschakeling is dat label krijgen, ook vanaf dag één van de omschakeling. Binnen de biosector mag men tijdens het eerste omschakelingsjaar dergelijke producten nog niet 'in omschakeling' noemen. Men mag ze nog niet 'bio' noemen. Men zegt daar dat het eerste jaar nog zo dicht tegen het gangbare is, dat men in dat eerste jaar eigenlijk nog niet mag spreken over 'in omschakeling zijn'. Ik vroeg me af of daar rekening mee gehouden is. Is daar overleg over geweest? Doordat het niet direct linkt naar bio ga ik ervan uit dat het waarschijnlijk formeel geen probleem is, maar het is toch een beetje verwarrend binnen de sector, denk ik.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Dank u voor de vraag, collega Talpe. Ik denk dat het een goed initiatief is van de sector, om die producten in omschakeling toch zoveel mogelijk proberen te waarderen of te valoriseren in de verkoop. Dat is een goed duwtje in de rug van de bedrijven die proberen om te schakelen.

Collega Steenwegen heeft al de opmerking gemaakt dat we moeten opletten met te veel labels, en ook de minister ging daar al op in. Maar ik wil dit een beetje opentrekken, naar de bedrijven in de gangbare landbouw, die een aantal initiatieven nemen om wat milieubewuster te boeren. Daar heb je eigenlijk een gelijkwaardige problematiek.

Ik was gisteren nog op bezoek bij een jong koppel dat de boerderij van de vader aan het overnemen is. Het is een vrij groot akkerbouwbedrijf, en de zoon wil wat milieubewuster te werk gaan. Hij heeft ook geïnvesteerd in machinerie om aan mechanische onkruidbestrijding te doen. Hij zou dus minder willen sproeien. Maar als je dan kijkt hoeveel het relatief maar kost om je veld 'proper' te houden met besproeiing, ten opzichte van de uren werk die ernaartoe gaan – en de aankoop van de extra machinerie – om onkruid mechanisch te bestrijden, dan valt de balans dikwijls uit in het voordeel van de minder milieuvriendelijke werkwijze.

Er is eigenlijk weinig mogelijkheid om die inspanning op de markt te valoriseren. Ik denk dat we ook daar eens moeten naar kijken, hoe we bedrijven kunnen ondersteunen die niet finaal willen overschakelen naar bio, maar die wel een aantal inspanningen willen doen. Eventueel via een aantal maatregelen in het gemeenschappelijk landbouwbeleid, met de subsidiemogelijkheden daar, om de kloof te kunnen dichtrijden tussen de inspanningen die ze willen doen, het engagement dat ze willen nemen, en de moeilijkheid om dat te valoriseren bij de verkoop. Ik wou eens horen, minister, of er daarrond ideeën zijn, om dat aan te pakken?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik dank de collega's voor de aanvullende vragen.

Mevrouw Talpe, de drie uitdagingen waarnaar ik verwees, komen uit een analyse van onze eigen administratie en komen ook voort uit overleg met de sector. We zullen deze vaststellingen uiteraard meenemen in het nieuwe GLB en in het nieuwe strategische plan bio. Dat is absoluut de bedoeling.

Mijnheer Steenwegen, u hebt uiteraard gelijk. U hebt mij zien knikken dat het inderdaad om een extra nieuw label gaat, maar het gaat om een privaat initiatief. Het is aan BelOrta om duidelijk te communiceren waar het wel of niet voor staat. Het is geen overheidsinitiatief. Ik kan er wel mijn licht over laten schijnen, maar het is een privaat initiatief. Het klopt dat het label op EARTH slaat, maar het is privaat. Dat is misschien ook de reden waarom er niet is gekozen voor een directe link naar bio in de naam. Het is van belang dat er helder over gecommuniceerd wordt, ook om het te doen aanslaan. In die zin volg ik wat u zegt.

Mijnheer Coel, u had het over de gangbare initiatieven. Het klopt dat we omzichtig moeten omgaan met een wirwar aan labels. Consumenteninformatie is superbelangrijk en verwarring is niet goed. Dat is ook wat de heer Steenwegen aankaart. Ik vind het wel goed dat initiatieven een algemeen label hebben en dus niet echt verticaal gebonden zijn om zo producten in de markt te kunnen zetten. Dat is op zich niet verkeerd.

We stimuleren boeren om te investeren in milieuvriendelijke technieken via investeringssteun en via directe steun, maar het is aan de markt om die inspanningen financieel te belonen. We zullen de markt niet sturen. Via het landbouwbeleid en het ondersteunen van sterke keteninitiatieven kunnen we wel ons steentje bijdragen, maar het is sowieso altijd de markt die er op inpikt of niet.

We zeggen het te weinig, maar heel wat van onze boeren nemen deel aan lastenboeken waarin specifieke eisen op het vlak van milieu, dierenwelzijn en kwaliteit worden gesteld. Het systeem van die lastenboeken is net bedoeld om een meerwaarde te kunnen creëren, maar de markt moet bereid zijn om die meerwaarde ook te betalen. Dat knelpunt moet verder opgenomen worden. Dat is de reden waarom in mijn project 'Vlaamse Kost' de hele keten is betrokken, want we zien vaak dat de boer slachtoffer is van problemen met de prijzen.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Het is voor mij duidelijk. Ik dank de minister om het initiatief te omarmen, het nader op te volgen, te bekijken hoe we de omschakeling voor landbouwers die de stap willen wagen, kunnen faciliteren en om de communicatie naar de consument mee te ondersteunen. Voorts zijn al mijn vragen beantwoord, waarvoor dank.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.